

Pablo Castellano

De la social-democràcia amagada al liberalisme triumfant

Fa vint anys, l'estiu de 1968, se celebrà a Tolosa el congrés del PSOE en què per primera volta aflorà una tensió entre els militants de dins Espanya i els que es trobaven en obligat exili. En aquell congrés, algun ingenu donostiarra creié que per fi seria triat secretari general, perquè per això se n'havia eixit del PC uns anys abans, i que ocuparia el lloc de don Rodolfo Llopió. Al més que va poder arribar, però, va ser a la fórmula anomenada de *direcció compartida*, composta per la meitat de membres de l'interior i la meitat de fora. Rodolfo Llopió va ser reelegit. Calgué esperar el congrés d'UGT de 1971 i el del PSOE de 1972, tots dos celebrats a Tolosa, per veure feta realitat la recuperació de la direcció del partit cap a l'interior.

Davant de Llopió i el seu corrent s'usava una variada gamma d'arguments, que anaven des del rebuig de la seua concepció supraestructural de la política, amb menyspreu absolut dels moviments de masses i l'esperancisme electoral, fins a la identificació amb el guimolletisme, expressió genuïna d'una forta radicalització verbal i una complaent acció política amb el conservadorisme. Es destacava negativament l'anticomunisme visceral i la privilegiada predisposició a tota política d'aliances i conspiracions amb les forces lliberals i cristianodemòcrates. Sota cap concepte no se li podia perdonar l'amistat i la col·laboració amb els israelians. En suma, es veia en ell i en les seues posicions el paradigma del comportament de la socialdemocràcia francesa i alemanya més moderada i proianqui, en la línia d'evolució que havia orientat la internacional socialista després de la darrera guerra mundial.

Els seus oponents de llavors, marxistes ortodoxos, joves radicals que constitueixen avui el dit clan andalús, nucli fonamental del poder al PSOE, rebutjaven tota aliança que no fóra presidida pel sentit de classe i tot projecte polític que no meresquera l'adjectiu de revolucionari, utilitzant el terme «socialdemòcrata amagat» com una arma llançívola i com el pitjor insult que podia merèixer el contrari en les polèmiques internes.

Aquests oponents són els que celebren aquests dies el XXI congrés del PSOE, i és evident que, si el valencià don Rodolfo Llopió apareguera per allí, per mantenir les seues tradicionals posicions, seria immediatament titllat de trotskista perillós. A la millor, el definien com a bolxevic, com li ha passat a l'autor d'aquest article en l'últim comitè federal, al qual va assistir abans de ser donat de baixa per la direcció de don Felipe González.

El congrés de Tolosa de 1972 serví realment per a preparar allò que els militants històrics denominaren l'abordatge físic i moral de la seu; el congrés de 1974, per a pujar al tron don Felipe González Márquez; el de 1976, per a estructurar-li sense escaletes la cort, amb aristocràcia i guàrdia pretoriana; els dos congressos de l'any 1979, tan extraordinaris ambdós en tots els aspectes, serviren per destruir els primers elements esquerrans o crítics i per llançar el molest llast del marxisme per la borda; el de 1983, de tan europeu abast, eliminà la tara de l'antiatlantisme. Lògicament, el pendent de celebració ha de tenir per eslògan encertat: «Garantim-nos el futur».

Al llarg d'aquells congressos històrics, els convidats

estrella foren organitzacions i personatges com l'OAP, el Front Polisario, els sandinistes, Altamirano, Olaf Palme i Pietro Nenni. Avui ho seran la CEOE, el Consell Superior Bancari, Parretti i algun altre tèrbol especulador financer. Llargs debats es van produir en aquells congressos sobre l'autodeterminació de les nacionalitats ibèriques, la nacionalització de la banca, de la indústria elèctrica, de les fonts energètiques del transport, etc. En aquelles reunions es reclamava fermament la república federal, la dissolució dels cossos repressius i s'apostava per la construcció de l'Europa dels treballadors contra el mercat comú de les multinacionals. Llavors s'exigia de forma radical la militància en UGT per poder pertànyer al PSOE i alguns militants havien de patir amb paciència en la cremor de la polèmica que se'ls recordara el pas pel *Frente de Juventud* o pel seminari. Avui han de patir pacientment uns altres que se'ls recorde haver cregut amb fermesa en la revolució obrera.

En només vint anys de congressos, els últims cinc celebrats ja en règim de postfranquisme, no solament han canviat radicalment la composició del partit, el model organitzatiu, el suport ideològic, els objectius polítics, el llenguatge i, fins i tot, les organitzacions i amistats amb què comparteixen el poder polític, sinó que s'ha fet també radicalment distint l'estil de convivència interior, substituint-se la comprensiva fraternitat per una permanent revolta de navallades i gresca de colles.

Fa almenys quinze anys, eren freqüents les converses dels militants més responsables, abocant-se prospectivament a un futur que quasi es palpava i repassant en ràpida ullada crítica l'evolució ideològica política i orgànica d'uns altres partits europeus, fonamentalment del francès i de l'italià, refermant-se en la voluntat i el compromís de fer el possible a fi que els espanyols mai no els passara el mateix, perquè el temps no anara a poc a poc esvaint i anul·lant els elementals senyals d'identitat d'un partit socialista amb la tradició de fermesa ideològica i política que el partit de Pablo Iglesias tenia a les espatlles.

Amb la transició espanyola és evident que han canviat molt ben poques coses i molt poc o gens unes altres. Gens no han canviat les estructures econòmiques i socials, l'organització del poder del treball i la cultura. En la forma de composició han canviat les institucions al servei de les mateixes essències. On la mutació ha estat de tanta entitat que realment és una pura referència històrica parlar del partit de Pablo Iglesias en el partit de Felipe González. La pregunta que ens hem de fer és la de si les condicions d'explotació, de dominació i de manipulació humana han desaparegut o s'han reduït tant perquè no calguen ja partits seriosament socialistes i obrers.

Seria dolent que la resposta que ens donaren fóra que a aquesta situació no ens ha dut una evolució social favorable per a la classe obrera, sinó que ens hi ha conduït la preeminència dels interessos particulars, en la voluntat de garantir-se el futur davant els interessos generals oblidats i menyspreats. És realment molt xocant comprovar amb quina velocitat s'ha passat d'abominar de la socialdemocràcia a extasiar-se davant el liberalisme. I és més que sospitos que aquest volant transformista haja corregut un camí paral·lel amb la pràctica política de l'oportunisme i la renúncia. □